

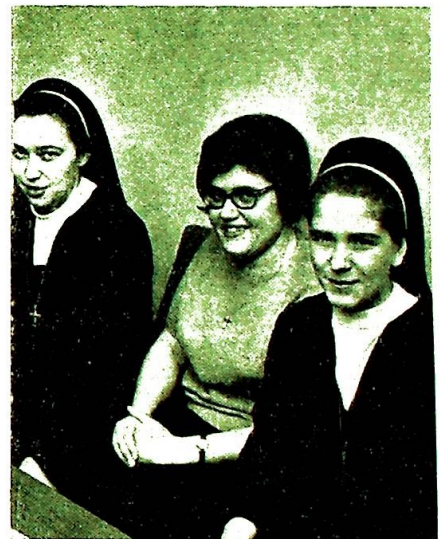
ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 4

85. ÅRGANG
24. FEBRUAR

1973

NONNEN

PÅ

HOTELL

GJENNOMTREKK

(Side 56)

SYKEPLEIERE OG ABORT

DE

På annen plass i dette nummer av ST. OLAV har vi nyheten om den amerikanske Høyesteretts beslutning om å overlate avgjørelsen når det gjelder svangerskapsavbrudd til kvinnen og hennes læge — noe som straks førte til skarpe protester både fra Vatikanet og fra USA's katolske biskoper. (Se side 60.) Her, på lederplass, vil vi vende oppmerksomheten mot noe annet som er skjedd i dette spørsmål:

Det er offentliggjort en undersøkelse i Storbritannia som viser at 99 prosent av sykepleiere ansatt ved britiske hospitaler er imot at abort brukes som fødselskontroll-middel. Ifølge Catholic Herald er undersøkelsen foretatt av Gallup på vegne av Society for the Protection of Unborn Children.

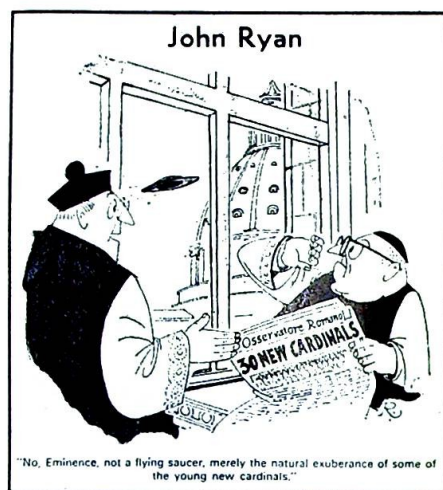
36 sykehus erklærte seg villig til å

delta i opinionstesten. Det var 925 sykepleiere ved disse hospitaler, og 682 av dem svarte på de spørsmål som ble stilt.

79 prosent mente at aborter bare måtte frembringes på grunn av spesielle omstendigheter, og bare 15 prosent holdt på at svangerskapsavbrudd skulle kunne gjennomføres på forlangende. Syv av ti sykepleiere var enige om at andre pasienter måtte vente på å få foretatt viktige operasjoner fordi lægene var opptatt med abortingrep, og for eksempel 48 prosent av sykepleiere under 21 år fant at de sykehus de arbeidet på opptrådte for fritt i henhold til Abortion Act.

Av flere grunner er det bra å sammenligne denne meningsmålingen med de amerikanske høyesterettsdommeres avgjørelse.

Paven har gitt den røde kardinalhatten til tre nye menn og dermed øket tallet på de som har plass i kardinalkollegiet til 145 — det høyeste tall faktisk i Kirkens historie. Både når det gjelder alder og

FASTEMANDAT FOR 1973

Kjære troende,

Snart går vi inn i Fastetiden, de 40 dager som går forut for ihukommelsen av Kristi død og oppstandelse. Fasten er fremfor alt en omvendelsens tid. Den besegles i botens sakrament og i Fastetidens liturgi, som når sitt høydepunkt i den Stille Uke. Ved Påskevigiliens midnattsmesse feirer vi høytidelig Kristi oppstandelse. Men for dette har vi i fellesskapet gjentatt vår dåpssvakt hvis dype mening de 40 forutgående dager har klarlagt.

Kirken vil nu, som før, at dette tidsrom skal ha en særlig botens karakter. Dette etterlever vi, dersom vi på alvor i denne tiden går inn for å ta livets tilskikkelser med religiøs akseptasjon: «Vil noen komme etter meg, da må han fornekte seg selv, daglig ta sitt kors opp og følge meg» (Luk. 9,23). Dernest gjør vi det ved i denne tiden særlig intenst å etterkomme nestekjærlighetens bud, ikke minst overfor våre egne nærmeste. «Hva dere har gjort mot én av disse mine minste brødre, det har dere gjort mot meg» (Matt. 25,40). Hva bedre enn å øve dette ved sykebesøk,

visitter hos ensomme, hos eldre eller ved på annen måte å spre glede til mennesker som særlig trenger det.

Dessuten ønsker Kirken at de troende over hele verden skal gjøre bot i fellesskap som tegn på viljen til forsakelse og selvbeherskelse i forening med ham som forberedte seg på sin frelsesgjerning ved en 40 dagers faste i ørkenen. Askeonsdag, Fastens første dag, og Langfredag gjelder som faste- og abstinensdager: dvs. at alle troende da skal spise mindre og avholde seg fra kjøttmat. Fastebudet gjelder alle som har fylt 21 år, inntil det 60. leveår. Det tillates på disse to dager bare ett fullstendig måltid om dagen og et mindre om morgenen og kvelden. Ordene fullstendig og mindre må tolkes ut fra de normale spisevaner. Abstinensbudet gjelder alle som har fylt 14 år. Bortsett fra de to ovennevnte dager er det overlatt de troende selv å finne sin egen form for botspraksis. Noen vil ønske å gjøre noe ekstra for å redusere sitt konsum av tobakk, alkohol, søtsaker; andre vil føle seg inspirert til å gi avkall på overflødig avislesning, eller vise stør-

re selvbeherskelse overfor massemedienes underholdningstilbud, for å benytte den innsparte tid til god religiøs lesning, rosenkransbønn, korsveiadakt eller til stille bønn og meditasjon. Også til de unge har Kirken en særlig oppfordring: litt mindre dans, kino og forlystelser til fordel for et sterkere engasjement i Fastetidens besinnelse.

Som et praktisk uttrykk for vilje til forsakelse, vil alle som er istand til det gi et bidrag til våre nordiske kirkers felles fasteaksjon til støtte for et kirkelig skoleprosjekt i Senegal. I vårt felles Menighetsblad «Bronen» vil det bli redegjort nærmere for dette. Bladet vil ha innlagt en giroblankett; eller man kan legge sin gave i de bøsser som settes opp i våre kirker merket «Fasteaksjon».

Jeg ber Gud velsigne dere alle.

Gitt i Oslo 18. februar 1973.

† JOHN W. GRAN
Biskop

RØDE HATTENE

nasjonalitet betegner utnevnelserne en viktig reform — hva alderen angår forteller kanskje Ryan-tegningen under disse linjer noe om ungdommelige gledesutbrudd, kardinalhatten snurrer som en flyvende tallerken rundt Peterskirkenes kuppel, til en viss forskrekkelse for en ærverdig gammel prelat.

De nye kardinalene vil antagelig bli høytidelig innsatt i St. Peter den 5. mars. De tre kommer fra alle deler av verden, fra Europa, Asia, Afrika, Australia, Stillehavsområdet og Nord- og Syd-Amerika. Blant de mest betydningsfulle utnevnelserne er biskopen av Apia, erkebiskopen av Karachi, erkebiskopen av Puerto Rico og de to afrikanske erkebiskopene fra Nairobi og Brazzaville.

Tallet på kardinaler i Polen ble øket til tre i og med utnevnelserne av erke-

biskopen av Wroclaw. Fire medlemmer av den romerske kurie fikk kardinalhatten. Av de 116 kardinalene som er under 80 år og kan delta i et konklav under et nytt pavevalg, er 31 italienerne.

Yngstemann?

Det ble den nye kardinal Antonio Ribeiro med sine 44 år. Ribeiro ble presteviet i 1953 og ble i 1967 hjelpebiskop av Braga. I 1971 ble han patriark og erkebiskop av Lissabon.

Blant de «unge» nye kan altså nevnes kardinal Taofinuu fra Apia i Stillehavet, en maristpater. Han ble født i 1923. Samme alder har kardinal Maurice Otunga fra Kenya.

Disse — og andre — er unge menn i dagens Kirke. Ikke rart at hattene flyr til værs av glede.

A. R.

Pater Gabriel M. Vanneufville ble begravet fredag den 9. februar etter at det var holdt rekviemmesse i St. Dominikus kirke i Oslo. Til stede var bl. a. biskop John W. Gran, dominikanernes nye regionalvikar i Norden, pater Lemaire fra Helsinki og representanter for dominikanske klostre i Sverige og Danmark, mange av dominikanerinnene fra Katarinahjemmet og andre steder, fire av den avdødes slektninger i Frankrike og en stor skare av venner.

Absolutio og velsignelse ble foretatt av biskopen ved båren etter messen. Jordfestelsen foregikk på Vestre Gravlund.

Da det uttrykkelig har vært pater Vanneufvilles siste vilje, ifølge hans testamente, at vi ikke skulle bringe noe mer om hans lange gjerning i Norge, vil ST. OLAV selvfølgelig etterkomme dette ønske. Vi lyser fred over hans minne.

RED.

PRESTER I FENGSEL

Før jul besøkte medlemmer av en tysk Amnesty-gruppe den baskiske presten, Pater Alberto Gabcasgoeascoa, som sammen med 9 andre prester sitter fengslet i Zamora. For Pater Alberto gjenstår ennå 7 års

fengselsstraff. Han fikk ved fjorårets amnesti ettergitt 2 av til sammen 12 års fengselsstraff. Disse 12 år er straffen bare på grunn av sultestreik som protest mot det spanske politiets mishandling av baskiske arbeidere.

Besøket i Zamora som medlemmer av den tyske Amnesty-gruppe har foretatt en gang før, hadde til formål å skaffe informasjon om fangenes betingelser der. Med unntagelse av en mindre forbedring av forpleiningen, var de ytre forhold lite forandret. Vaktholdet var blitt skjerpet, til enhver tid tre vakter for ti prester. Mangelen på informasjon var påtagelig. Det var ikke tillatt å abonnere på noen internasjonalt kjent avis. Pater Alberto uttalte: «Hvis vi ikke hører noe om internasjonale problemer, kan vi ikke utvikle oss videre som mennesker.»

Det mest betenkelige ved fangebetingelsene er at prestene bare har en smal gård på 10 x 20 meter, omgitt av

(Forts. s. 59.)

25 års prestejubileum

Sognepresten i St. Hallvard kirke på Enerhaugen i Oslo, fransiskanerpater Arno Gerritsma kan den 7. mars feire 25-års jubileum som prest.

NONNEN PÅ HOTELL

INTERVJU MED SØSTER

Av ÅGE RØNNING

Søster Astrid var for noen få år siden en stille, tilsynelatende forsakt ung dame i Josef-søstrenes noviciat i Oslo. Idag er hun 27 år (se bildene på forsiden), vifter det røde håret av og til energisk om hjørnene med hestehale og arbeider blant uteliggere, alkoholikere og narkomane på herberget Hotell Gjennomtrekk. Forskjellen er imidlertid antagelig større enn som så for den unge ordenssøster (tenker man): Ikke bare kalles hun Den siste av det gamle testamente i Moderhuset — fordi hun var den siste som ble ikledt etter gammel skikk i hvitt — hun er også en moderne representant for ordenssøstrenes, nonnenes, ganske fabelaktige omstillingsevne og fornyelse i en vanskelig, men nødvendig overgangstid for Kirken.

Dessuten har hun humor, går i sivil i sitt arbeide og har på utrolig kort tid tatt realskole, artium og forberedende til Universitetet.

Noe mer? Vel, bare det at jeg nå også må bekjenne at det begynner å gå opp for meg at «den forsakte unge dame» i noviciatet kanskje ikke var så forsakt den gang heller.

— Hvorfor vil du klippe håret ditt? Jeg får lov til å si *du*, ikke sant?

— Hvem sa det?

— Jeg føyer bare min protest til andres.

— Var det søster Mirjam som sa det?

— N-ei, nei.

— Jeg kan jo ikke gå i all evighet med hestehale. Man blir jo eldre etter hvert.

— Når kom du til Norge?

— Første gangen var i desember 1963. Da begynte jeg på Vor Frue Hospital og var der i noen måneder på operasjonsstuen. Så reiste jeg tilbake til Tyskland og trådte inn i ordenen.

— Du hadde bestemt deg allerede på operasjonsstuen?

— Ja.

— Hvordan og hvorfor?

— Vel, søster Bernadette over hos oss er jo fra samme sted som meg, praktisk talt fra samme gate. (Krefeld, i nærheten av Düsseldorf.) Vi var mye sammen hjemme, og da hun reiste til Norge, skrev vi av og til, og jeg fikk høre nytt. Så fikk jeg lyst til å reise til Norge jeg også.

— Var det ingen som advarte deg mot kulda og mørket?

— Det var jo noen som var veldig bekymret, men . . . Hvis det ikke er større vanskeligheter, så er det vel ikke så ille.

— Sett utenfra i det minste virker noviciatet som en stille tid — og så plutselig hører vi at du er søster, har avlagt de evige løfter og arbeider på Gjennomtrekk. Det er en voldsom forandring i ditt liv som du neppe kan ha ant den gangen?

— Jo, jeg har ant litt om det. Men etter at jeg hadde avlagt løftene, gikk jeg jo en stund på skole . . .

— Hvorfor forberedende prøver til Universitetet?

— Det var meningen at jeg skulle studere psykologi. Men jeg fikk beskjed om at det var syv semestres ventetid, og det hadde jeg ikke lyst på. Så fikk jeg etterpå tanker om å studere kriminologi og sosiologi. Og jeg hadde samtidig mitt arbeide på Hotell Gjennomtrekk . . .

— Du tenker på kriminologi. Det er tydelige interesser i deg for det man kaller livets skyggesider?

— Det ble opprinnelig bare foreslått som fag av en studieveileder, i stedet for psykologi. Siden har jeg tenkt å gå litt inn i fengselsarbeidet også, man kan ikke bare holde på med uteliggerne, tror jeg. Det er såpass krevende at man må ta en pause etter et par år.

— Hvor lenge har du vært der nå?

— Jeg begynte etter artium i mai ifjor og var der til ut på sommeren. Da avla jeg løftene og trengte å være inne i klosteret en tid, siden tok jeg forberedende. Men etter det kom jeg igang for fullt igjen på herberget.

— Hva gjør du der?

— Det er litt forskjellig. Jeg startet mens brakkene

GJENNOMTREKK

ASTRID I AKERSVEIEN

ennå ble benyttet som arusningsstasjon. Hver eneste kveld kjørte vi rundt og plukket opp de som lå fulle ett eller annet sted, som fysisk og psykisk var ødelagt av drikk. Vi lette dem opp og brakte dem til Hotell Gjennomtrekk og forsøkte på beste måte å få dem til å være der en stund. De fikk snakke med en lege eller en kurator hvis de ønsket det, og de fikk hjelp til å komme inn på et kursted hvis det trengtes.

— Det er en hard jobb, hvordan klarte du det i begynnelsen?

— Etter den første kveldsturen, var jeg kvalm og syk da jeg kom hjem på grunn av det jeg hadde sett og opplevd. Men etter hvert ble jeg oppriktig glad i disse mennesker fordi det finnes så mange fine, positive trekk i hver eneste en av dem. Man blir glad i arbeidet, ganske enkelt.

— Er det ikke som om det er mennesker hvor all prestisje er skallet av, medmennesker uten noe beskyttende lag?

— De setter pris på å komme hvis de oppdager at de blir behandlet som mennesker. De blir avvist av samfunnet, men hvis de så møter enkeltpersoner som prøver å se menneskeverdet i den utstøtte, fremhever det og snakker med dem — så synes de det er vidunderlig. Jeg tror de setter pris på det.

— Hvordan snakker du med dem? Jeg har selv kjent noen av dem, vi snakket om rødspritsår og slikt.

— Det gjør for så vidt jeg også. Og så spør jeg hvordan de har det, hvor de bor og sånn. Og på den måten kommer jeg i kontakt med dem. Det var litt vanskelig så lenge vi hadde avrusning, da var de som oftest fulle eller i bakrus, og man kunne ikke snakke særlig alvorlig med dem. Nå får vi pasientene fra en ny avrusningsstasjon oppe ved den gamle gassverktomten. De kommer til oss, og så skal vi helst ha dem til de blir overflyttet til kursted eller et annet hjem.

— Du slipper de voldsomme scenene som regel da?

— Det gjør jeg forsåvidt, men selve arbeidet er mye mer krevende enn før. For nå er de edru, og de er på vakt mot alt og alle. Det kan bare være et galt ord til dem, det er nok til at de går ut og begynner å drikke igjen. Det er veldig vanskelig å føle seg inn til den enkelte og forsøke å få ham til å «gå ut av seg selv». Jeg hadde et tilfelle nylig hvor det var en kar som var veldig bitter og innesluttet, men jeg fikk ham etter hvert «ut av seg selv». Det gikk ganske fint, han var hos oss i nesten tre måneder, han skulle få en jobb og en hybel. Så ringte en kamerat og ville møte ham på Vestbanen, og så var det gjort. Man opplever veldig mange slike nederlag i dette arbeidet.

— Men er det ikke ren ønsketenkning å la være å regne med at de sprekker med jevne mellomrom?

— Det er det, men vi har jo også opplevd at de kan klare det. Vanskelighetene begynner ofte når de kommer tilbake fra et kursted og havner ute på byen uten jobb.

Så kommer de inn i det gamle gjenget igjen. Da er det nødvendig at man holder kontakt med den enkelte.

— Dette er mennesker som først og fremst trenger at noen bryr seg om dem. Noen som hverken prater moral eller synger salmer for ofte. Synger du salmer?

Hun ler:

— Jeg kan ikke synges engang. Men jeg har jo korset på meg, og mange legger merke til det og begynner å snakke av seg selv.

— Sier du da at du er ordenssøster?

— Når de spør, ja.

— Hør, du blir venner med dem, begge parter respekterer hverandre. Er det ikke mer beskyttelse i et sånt vennskap hvor de vet hva du er — enn i den gamle fot-side drakten med det stivede hvite brystet som søstrene alltid gikk med i gamle dager hos dere?

— Det tror jeg. Jeg tror at, hvis jeg hadde gått i ordensdrakt, ville det vært umulig for meg å komme i forbindelse med dem. Jeg ville møtt kulde, de ville ha vært avvisende. Nå ser de at jeg er et almindelig menneske, og det er ofte at de kommer akkurat til meg fordi de vet at jeg er kristen — med ting de ellers ikke vil snakke om. Og det er veldig positivt.

— Hvordan kom du til Hotell Gjennomtrekk?

— Jeg hadde en religionslærer på gymnaset som var sterkt engasjert i dette arbeidet, han viste meg rundt både på «Hotellet» og på husbåtene. Litt etter litt ble jeg mer interessert.

— Kjente du dette problemet fra Tyskland?

— Nei, ikke slik. Det finnes fulle folk i utlandet også, men det er ikke så synlig som her. Folk har mer konstant promille likesom, eventuelt.

— For å hoppe, jeg har også hørt at du ikke er glad i å sy. For meg er det et kompliment.

— Det er nifst hva du vet om meg altså. Vel, jeg blir nødt til å sy av og til nå. Uteliggerne har ofte ting som må settes i stand.

— Tror uteliggerne at alle ordenssøstre kan sy kan-skje?

— Sikkert, de tror vi kan alt.

— Får du tid til å lese noe?

— For øyeblikket leser jeg Kristin Lavransdatter. Jeg fikk tre bind av en uteligger til jul.

— Liker du å gå uten ordensdrakt.

— Jeg ser ikke noen forskjell om jeg går i drakt eller i sivil. Jeg går med drakt om søndagene i klosteret, men jeg bytter til sivil på hverdagene fordi det er nødvendig i mitt arbeide.

— Fortell litt mer om arbeidet.

— Vi har et ganske ungt miljø av medarbeidere der, en bestyrer som er diakon, en sykepleierske som tilhører en frikirke . . .

— Økumenisk . . .

— Javisst, vi diskuterer ofte. De forskjellige meninger

(Forts. neste side)

«GRASROT»-ROMANT

UTTALELSE AV LARS ROAR

De «nye» ideologiske strømninger — ny-marxisme, maoisme, populisme og hva de nå kaller seg — har ikke hatt nevneverdig gjennomslagskraft i det politiske liv i Norge og kan aldri bli noe mer enn sekt-fenomener, sa stortingsrepresentant Lars Roar Langslet i et foredrag i Molde nylig. Langslet karakteriserte populismen som en oppfrisert og nasjonal utgave av den gamle «tilbake-til-naturen»-filosofien fra européisk romantikk og den første klart reaksjonære strømning som har slått ut i etterkrigstidens politiske debatt i Norge. Massemediene har vist disse sekter — som har sitt egentlige misjonsområde i isolerte studentmiljøer — en ufortjent stor oppmerksomhet, og visse forlag utgir en strøm av moteriktige bøker

om dem. Derfor tror mange at de har en betydning som de aldri kan få, sa Langslet.

Den eneste av de nye strømninger som har fått et visst fotfeste i seriøse politiske partier, er den som kaller seg populisme. Den fikk et visst oppsving i striden før folkeavstemningen, da vanlige politiske mønstre og normer var satt ut av kraft. Populister og «grasrot»-romantikere fikk maktposisjoner i mellompartiene. Men det er for tidlig å spå om disse erobringer blir varige, sa Langslet.

Stortingsrepresentant Langslet understreket at norsk politikk i 70-årene preges av nye problemstillinger. Den tradisjonelle tenkning om økonomisk og teknologisk utvikling blir utfordret av nye erkjennelser om økologisk bæ-

lanse og miljøproblemenes betydning. Det legges stigende vekt på behovet for desentralisering på alle felter av samfunnslivet. Men det er karakteristisk at disse nye problemstillinger er slått igjennom parallelt i alle politiske partier. De har ikke skapt nye ideologiske skillelinjer dem imellom. Om alle viktige fremstøt i distriktpolitikk, miljøvern, sosialpolitikk og kulturpolitikk har det vært bred politisk oppslutning. Fremdeles går det en viktig skillelinje mellom troen på statsinngrep og troen på samspill mellom offentlige interesser og personlig initiativ. Men i praksis er disse holdninger blitt betydelig mer nyansert enn de var for et par ti-år siden, sa Langslet.

Idag er vi kommet i en situasjon

Nonnen på Hotell Gjennomtrekk

(Forts. fra forrige side)

kommer tydelig frem. Ellers prøver vi oss frem i virksomheten med litt nye og mer liberale metoder. For eksempel ved å vise tillit til pasientene. Selvfølgelig er dette forbundet med vanskeligheter, men jeg er en tilhenger av det. Vi har egentlig påbud om å undersøke dem når de kommer inn etter en bytur, men det er noe jeg aldri gjør. Jeg stoler på dem. Det kan hende at denne tillit blir misbrukt.

— Er det noen av dem som til slutt inviterer deg på kino?

— Det har hendt. Jeg har snakket litt med mine foresatte i ordenen om det, og fått det råd å avgjøre det selv etter å ha vurdert situasjonen. Og det er situasjoner hvor man nesten blir nødt til å ta imot en innbydelse. Alt kan ramle ned av det vi har bygget opp hvis man bare avfeier en person. Jeg sa ja en gang til et kinobesøk, han fikk penger av meg og kjøpte billetter og var veldig kavalere og det gikk fint alt sammen. Og hvis jeg er ute i byen og møter noen av dem og de vil snakke, så går jeg og tar en kopp kaffe sammen med dem.

Sier søster Astrid.

Jeg tror ikke man forstår noe av hennes vesen og tro hvis man ikke også tenker på andre ting. At hun står opp i klosteret hver morgen klokken seks for å ha noen timer i fellesskapet før slitet i det som opplagt er en helt annen verden begynner, og i hvor høy grad hun realistisk regner med og håper på sine medsøstres forbønn.

Hun tar med seg en fremmed og uskjønn verden hjem hver dag. Men hun bringer også en hel del med seg ut igjen.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 40,— PR. ÅR

IKERNE

LANGSLET

hvor det er blitt tydelig at det norske samfunn risikerer å forløfte seg på kostbare og krevende reformer. Skatte- og avgiftspresset blir stadig tyngre, og prisutviklingen har bragt alvorlige forstyrrelser inn i norsk økonomi. En mer nøktern holdning vinner frem. Et politisk hovedproblem i årene fremover blir å bremse den offentlige utgiftsstigning og gjenvinne balansen i norsk økonomi. En slik situasjon gjør det enda mer usannsynlig at de «nye» ideologiske strømninger kan bli noe mer enn sekt-fenomener. En politisk utvikling som krever nøkternhet og måtehold i alle ansvarlige partier, levner ikke særlig stort spillerom for utopiske svermebevegelser.

PRESTER

I

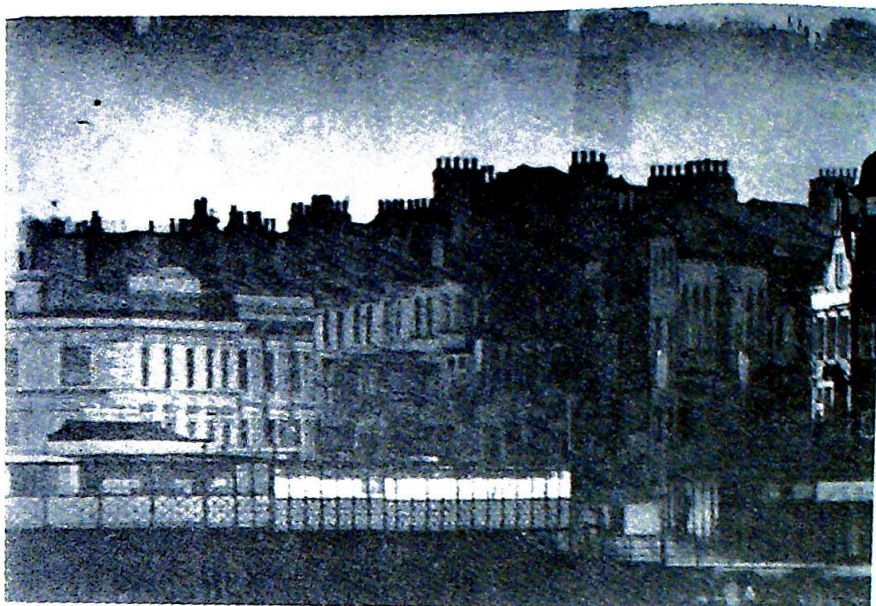
FENGSEL

(Forts. fra s. 55.)

fem meter høye murer som luftegård. Der fins det ingen trær, heller ikke et gresstrå eller annen vegetasjon. Rett over muren befinner skorsteinen til fengselets kjøkken seg. Den spyr ut røyk fra morgnen til kveld. Store sotflak faller ned på gården og inn i korridorene.

Denne luftforurensningen blir forsterket av luftfuktigheten og tåken, da fengselet ligger i nærheten av elven Duero. Dette fører til almen svekkelse, følelseslabilitet og sykdommer i åndedretsorganene og øynene.

Norsk Avdeling av Amnesty International er takknemlig om de som leser dette, retter henvendelser til nedenstående spanske myndigheter angående de forhold disse 10 fengslede prester lever under i Zamora. Av erfaring vet vi at slike henvendelser fra utlandet kan hjelpe til at fengselsforholdene bedres. Vennligst send også en kopi av henvendelsene til Den Spanske Ambassade i Oslo, Oscars

Forurensninger og ødelagte bymiljøer har vært med på å skape det Langslet kaller en «utopisk svermebevegelse». Er alle enig i hans syn forresten?

DEN HVITE MANN I AFRIKA

Den tyske journalisten Hans Hielscher har skrevet en artikkel om den hvite manns dominerende stilling anno 1973 i Afrika — en artikkel vi her gjengir utdrag av etter «Norkontakt», Direktoratet for utviklingshjelps blad.

Det er nå 10 år siden Afrikas svarte nasjoner vant sin uavhengighet, men de hvite sitter fortsatt med kontrollen. De leder den økonomiske

gate 35, Oslo 2, og til Amnesty Norsk Avdeling, Oscars gate 50, Oslo 2.

HANS EKSELLENSE
BISKOP AV ZAMORA
RAMON BUXARRAIZ VENTURA
PALACIO EPISCOPAL
ZAMORA, SPANIA

SR. D. ANTONIO MARIA ORIOL
Y URQUIJO
MINISTERIO DE JUSTICIA
AVDA. JOSÉ ANTONION 76
MADRID 13, SPANIA.

Amnesty International, Norsk avd.
Otto Falkenberg.

planlegging, bestemmer afrikanske politikeres skjebne, og dikterer de stadig synkende priser på afrikanske råvarer. I mange afrikanske stater er den hvite del av befolkningen større i dag enn før frigjøringen. Neo-kolonialismen innebærer disse nye nasjoners fortsatte avhengighet av sine tidligere herrer.

I hele Afrika er det de hvite som fatter beslutningene angående investeringer, undervisningsprogrammer og militært utstyr; franskmennene i Abidjan, engelskmennene i Nairobi. Eller som gasseren Edouard Andriant-silaniarivo uttrykker det:

«Etter et seremonielt og pompøst farvel, har kolonimaktene sneket seg inn igjen kjøkkenveien.»

Det er ca. 40 000 franskmenn på Elfenbenskysten i dag, sammenliknet med 12 000 før frigjøringen. I Gabon har den franske kolonien økt fra 4500 til 13 000. Også Niger har flere hvite i dag enn i 1960. Fire femtedeler av de 90 000 belgiere i Zaire flyktet før kaoset i de første frigjøringsårene, men over 50 000 har senere vendt tilbake. De hvite trekkes mot det svarte kontinent som gir dem muligheter for et levevis som bare kunne være en vakker dagdrøm så lenge de levde i

(Forts. s. 64.)

USA's Høyesteret „abor

lege, skriver Newsweek. Vedtaket slår med syv mot to stemmer fast at de fleste av de någjeldende antiabortregler i de enkelte amerikanske stater kriminallover er i strid med den konstitusjonelle *right of privacy*.

Straks beslutningen — som i første omgang gjelder lovverket i nesten alle stater — var kjent, hørtes skarpe kommentarer både fra Vatikanet og fra de amerikanske katolske biskoper.

I et intervju med Vatikanet Radio sa blant annet professor Sergio Cotta ved Roms universitet at høyesterettsdommernes avgjørelse om større frihet til svangerskapsbrudd kunne likestilles med «en frihet til å drepe». Det ufødte barn er akkurat som det som er født skapt i Guds bilde og står dermed som et hvert annet menneske under beskyttelse av loven «Du skal ikke slå ihjel».

Erkebiskopen av New York, kardinal Terence Cooke kalte i sin første uttalelse om Høyesteretts beslutning, avgjørelsen for skrekkinnjagende og avskyelig. Formannen i den amerikanske biskopkonferanse, kardinal John Krol, kalte vedtaket en tragedie for nasjonen.

Høyesteretts bestemmelse ble der-

imot hilst med glede av representanter for forskjellige kvinnevertsorganisasjoner, melder KNA.

Den amerikanske Høyesteretts dom som Newsweek kaller «Abortion Revolution», skiller mellom tre stadier i svangerskapet:

Slutten på Vietnamkrigen og nyheten om en presidents død (Lyndon B. Johnson) fikk større oppslag i avisene. Men ganske stille har antagelig en tredje hendelse de siste ukene større praktiske konsekvenser for dagliglivets amerikanere: Høyesteretts beslutning i Washington om å overlate avgjørelsen i spørsmål om å avbryte et svangerskap til kvinnen og hennes

PREKEN:

BRYT AVSTANDEN MELLOM

På den sjette søndag i kirkeåret, den 11. februar, holdt fransiskanerpater Henk Heimerick følgende preken:

Kjære kristne,

Etter å ha lest dagens første lesning fra Moseboken, kan man ikke unngå å få inntrykk av at det var hardt å leve i datidens samfunn. Var du syk, svært syk slik at du etterhvert ble helt misformet og døden var eneste utvei, og akkurat *da* helt henvist til og avhengig av dine medmennesker, da var det satt opp lover som plasserte

deg under kategorien *uren*. Det innebar blant annet at du, hver gang det kom et menneske i din nærhet måtte rope: *uren, uren*. Du måtte bo helt for deg selv, langt fra steder der andre bodde. Det er hardt å leve i et slikt samfunn. En kan ikke forestille seg hva et slikt menneske måtte gjennomgå. En spedalsk var like *uren* som et lik, han var levende død etter loven. Levende befinner en spedalsk seg blant de døde.

Det er ikke for å dømme om de sosiale forhold og de sosiale lover fra den gang, at denne lesning er tatt

med. Det er jo tross alt flere tusen år tilbake i historien det her er tale om. Og allerede det gamle testament har jo vel også noe annet å fremvise for oss angående for eksempel: en rettfærdig lønn, den spesielle omsorg for de svake i samfunnet, utnyttelsen av fremmede arbeidere og mer.

Lesningen viser bare hvor harde mennesker kan være overfor hverandre når de føler seg truet av for eksempel en sykdom som spedalskhet. Om spedalskhet ikke lenger er noen trusel mot oss, er allikevel redsel og angst den største grunn for de murer

med ny frihet"

I de første tre månedene må en eventuell avgjørelse tas av vedkommende kvinnes læge. I de neste måneder kan de enkelte stater gripe inn med helse-bestemmelser, bl. a. for å sikre at abortene foretas i sykehus med nødvendig moderne utstyr. Bare når det gjelder de siste 10 uker kommer Høyesteretts dommere i det hele tatt inn på spørsmålet om «fosterets rett til liv». Retten sier at det offentliges legitime interesser her «blir viktigere enn morens individuelle rettigheter». Her, og kun her øyensynlig, får den enkelte stat rett til å stoppe svangerskapsavbrudd med lover.

«Lovgiveren må kjenne sitt ansvar, slik at loven ikke — ved sin alment liberaliserende virkning — fremmer den tendens som allerede kan konstateres i folks etiske tankegang, nemlig en økende likegyldighet i holdningen til det ufødte menneskes rett til livet.»

(Fra de nordiske katolske biskopers erklæring om Abort og kristent ansvar i 1971.)

OSS

vi mennesker bygger mellom hverandre.

For også idag bygger vi mennesker slike murer. Kanskje ikke så konkret og synlig som den gang i Moseloven, men ikke mindre følbare. Det finnes mange idag som sitter inne med den erfaring at de er overlatt til seg selv i ensomhet og isolasjon. Det er ofte en følelse av at det ikke er noen plass for dem; mangel på røtter i deres livsmiljø, mangel på venner og familie.

Vi har også skapt murer mellom oss og de svake og syke i vårt samfunn. Det kan teknisk sett nok være

Kirken prøver nye veier for å nå menneskene: Mannen til høyre er en dominikanerprest fra Wien som dels arbeider i gruvene, dels bor i et fellesskap med andre ordensbrødre.

de beste steder for våre mentalt og fysisk syke, for dem som må sone sin straff eller må ha en avrusningskur. Men de mangler ofte den varme menneskelige kontakt (i sitt eget livsmiljø) som gir dem følelse av at livet er verd å leve og at alt har en mening i større sammenheng.

Det er så mange måter vi isolerer mennesker på, det kan være med våre frastøtende ord, våre ubegrunnede holdninger, den måte vi holder fast ved vår rett. Vi viser hverandre ofte så lite oppmerksomhet og har ofte så liten tid til å lytte til hverandre. Vår velmente medlidenhet og gavmildhet kan være sårende. Våre profittmotive og suksess-prinsippet skaper kløfter mellom mennesker. Den ensidige streben etter intellektuelle prestasjoner gir mange følelse av å være mindre begavet enn andre.

Markus vil fremheve for oss at Jesus gjør akkurat det motsatte. Han slår bro til den andre, rekker ham hånden. Å tro på Jesus er for Markus ikke bare å tro på Kristi makt, men særlig et møte med Gud som bryter alle grenser mellom mennesker. Å tro betyr å gjøre som Jesus og overskride grenser i vårt liv og i samfunnet. Å tro betyr å ta mennesker over skillelinjen og befri dem fra deres isolasjon.

Kristus gir oss i dagens evangelium et eksempel på hvordan han bryter gjennom en av de sterkeste og mest inngrodde grenser mellom mennesker. Han lar den utstøtte komme inn til seg, rekker ham hånden og sier: du hører også med til oss, du er en av oss.

Det er dette budskap han holder frem for oss: at vår oppførsel og våre ord skal skape bro, ikke kløfter, at også vi skal si til den andre: du er en av oss. Det er dette i dagens evangelium som frigjør et menneske. Det er dette budskapet som vekker et menneske til liv igjen og gir ham håp.

Lesning: 3. Mosebok, 13, 1—2 og 44—46.

Evangelium: Markus 1, 40—45.

MANGE

har nå betalt kontingenten for 1973, og noen har plussset på ekstraløp.

Vi takker så meget!

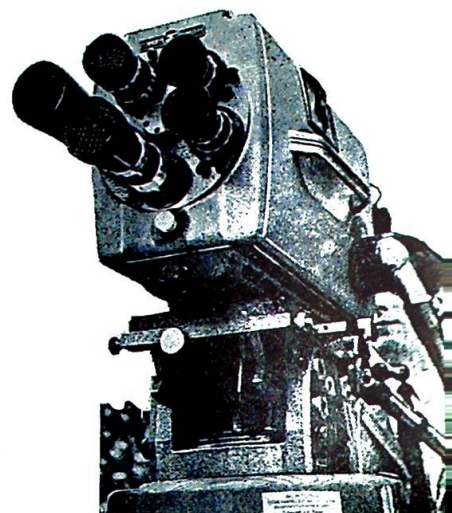
Årskontingent Norge kr. 40,—
Andre land » 45,—

Postgiro nr. 20 46 48

St. Olavs Eksp., Akersvn. 5
Oslo 1 Tlf. 20 72 48

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke, Franciskanerne,</i> Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
		18.00	—
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne,</i> Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
		12.30	—
		18.30	—
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello,</i> Ullernchausséen 52, tlf. 55 18 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355</i>		11.00	9.30
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00
		19.00	—
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 25 73 53 - 25 77 07		9.30	—
			—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 21 266		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550		—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 51 038		—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell (1. og 3. søndag)</i> O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765		17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyeveien 17, tlf. 53 77 35		8.30	10.45
	<i>Eikeli kirke</i>	19.00	9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
TRONHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214		8.45	11.00
		19.00	—
	<i>St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670</i>	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eystein kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29</i>		8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Storgt. 94</i> Biskopen og prestegården, tlf. 3604		8.15	10.30
	<i>St. Elisabethsøstrene</i> Mellomvn. 47, tlf. 81 487	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1.VII—31.VIII)		19.00	11.00
	<i>St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)</i>	8.00	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30

PAVEN OM FOR- NYELSEN

Også i dette nummer bringer vi teksten i en av pave Paul VI's taler, denne gang om Kirkens fornyelse. (Vi benytter en dansk oversettelse.)

Man har talt om kirkens fornyelse. Det er parolen, det håb, koncilet, som satte denne tanke i gang på ny, efterlod sig. Ordet «fornyelse» siger altid dem meget, der elsker kirken. De bruker det for i ét ord at sammenfatte alle behov i denne institution, som nu har bestået i mange århundreder, den, som — alltid levende og tro mod sin opprindelse — modtager den guddommelige kraft af Helligånden, som ustandselig fører den frem til et nyt forår. Ja, kirken har brug for fornyelse.

Det er ikke alle, der alltid har forstået dette ord riktig. Nogle har i det set en fordømmelse af fortiden, som skulle berettigede dem til at rive sig løs fra den uden hensyn til dens nødvendige og levende funktion som formidler af de viktigste af de prinsipper, kirken lever på, især dens tro og oppbygning. Man har ment, at ordet fornyelse berettigede til fundamentale endringer. Andre har påberåbt sig det i den hensikt at gøre sig fri af institutionelle historiske synlige og ydre strukturer, for at dens åndelige og karismatiske væsen skal forblive renere og mere effektivt, og har så samtidig glemt, at uden det legeme, kirken lever i, ville man ikke mere kunne skjelve dens sjæl, og den ville ikke mere være aktiv, som

allerede den hellige Augustin sagde det. Andre igen har villet forny kirken ved at sekularisere den, dvs. ved — undertiden helt ukritisk — at ville forme den efter det profane samfunns skikkelse og mentalitet. Som det produkt af historien og af tiden, dette samfund er, ville det som følge deraf kunne tildele kirken den attråede betegnelse: moderne.

Man har ikke været, og man er stadig ikke tilstrækkelig oppmerksom på to ting. For det første, at fornyelsen, som er en konstant og livsviktig prosess i en levende organisme som kirken, ikke kan bestå i en metamorfose, en radikal omdannelse og utroskab mod de blivende og væsentlige elementer, som den kun kan befæste, men ikke forandre. Og dernæst at den ønskede fornyelse snarere er af indre end af ydre art. Paulus' ord er stadig aktuelle: «I skal . . . fornyes i jeres sinds ånd» (Ef. 4,23).

Disse ord er fulde af mening; men de er lettere at si end at etterleve. Hvordan skal vi utlægge dem? I skal forny jer i den kristne ånd, som skænkes ved nåden, ved Helligåndens virke i jeres indre. I skal venne jer til at tænke ud fra troen. I skal tage stilling ud fra Jesus Kristus, evangeliet og, som man siger, ud fra kristne normer. I skal have den kristne ånd, og verden, livet, samfundet og de nuværende og kommende værdier skal I bedømme ud fra den oppfattelse, vi får gjennom Guds

ord. Det er ikke let, men det er nødvendigt. At se, erkende, bedømme og dermed handle på en ny måde er det stadige program for enhver troende kristen og for kirken som helhed.

Det drejer sig om en stadig selvfornyelse. *Ecclesia semper reformanda* (kirken skal altid fornyes). Det at leve i en verden som den, vi nu lever i, så rig på udtryksmidler, så forførende og aggressiv og så stærkt tiltrukket af det hævdvundne, selv når den protesterer, har en stærk indflydelse på vor personlighed. Reglen, især inden for de nye generationer, er «at følge med tiden». Og det tvinger os alle sammen til at affinde os med de filosofiske tanker, dvs. de synspunkter, der er på mode, og til at engagere vort indre åndelige liv og vor ydre adfærd i denne verdens slendrian, dvs. en verden, som ikke kender Gud og Kristus. Denne slendrian gør det muligt for os at leve intenst, men når man tænker rigtigt efter, berører den os vor originalitet og vor sande frihed og selvstændighed. Vi er konformister. Også kirken har sine fristelser, hvad konformisme angår. Paulus siger: «Skik jer ikke lige med denne verden (dvs. med en omverden, hvor atmosfæren er gennemsyret af vildfarelser og af tanker, som mangler det kristne lys), men lad jer forvandle gennem en fornyelse af jeres sind» (Rom. 12,2). Gør krav på jeres ret til at leve «i overensstemmelse med Guds vilje» (ibid.) og med den kærlighed, der er udgydt i jeres kristne hjerter ved Helligånden (jfr. Rom 5,5). Her er det godt at huske på, at «hvor Herrens Ånd er, dér er frihed» (2. Kor. 3,17; Joh. 8,36; Rom. 8,2).

Hvilken indsats kræver det ikke at forny sig i sit indre! Hvem har vel lyst til at ændre sin tankegang og gøre sig fri af sine luner, ambitioner og liden-skaber? Men hvor mange gange opfordrer Herren os ikke til en sådan indre fornyelse! (Jfr. Matt. 15,18—20.) Koncilet opfordrer såvel de enkelte som hele kirken til det, og det er det, kirken med Guds hjælp er i færd med at gøre. Fornyelsen er det samme som en renselse.

En kloun

Jeg har faktisk flere ting på hjertet idag.

Først noe jeg hørte efter premieren på «Toluskillingsoperaen» nylig:

En av hovedpersonene lirer av seg skriftsteder til beskyttelse mot onde skatters spill — og går litt surr i ordene.

Hun sier nemlig:

«Det faller ikke en spurv til jorden uten at den blir som et barn igjen.»

Sak nummer to jeg har notert meg gjelder bildet under disse linjer egentlig.

Og det er både ment som en slags hil-sen til danske lesere og venner i en vin-tertid og som et klowneapropos til det mer alvorlige innlegget i dette nummer av bladet om tilbake-til-naturen-roman-tikken, den grøna vågen, som svenskene sier.

Romantisk knirker den gamle olvogn gjennom gatene, i tett snevær.

En nymotens automobil må stoppe. Det klirrer i de små håndbaiere.

Uh, hvor hyggelig det var i den gamle tiden.

Men skrekk og bevars for de feil som kan forekomme i visdomsord og skriftsteder hvis man ser for lenge på den gode lasten, ikke?

Sak nummer tre dreier seg så om den milde bestyrtelse jeg kunne spore i an-siktene til de gode damer i NTB's billedarkiv da det gikk opp for dem at jeg bestilte bilde av en olvogn til bruk i et relligiøst blad.

Men dere vet jo det gamle ord: Det går ikke en slik vogn i sneværet uten at redaktøren blir som en kloun igjen.

Men vi ønsker ikke, at De, når denne lille tale er forbi, kun skal bevare et rent negativt indtryk af den fornyelse, kirken har brug for. Der er også en højst positiv synsvinkel, der fortjener vor opmærksomhed. En moderne kristen (og her finder vi ordet moderne udmærket anbragt) oplæres til at se det gode overalt, hvor det findes, på betingelse af, at det fra et kristent synspunkt virkelig er godt. Denne nye og åbne indstilling over for de naturlige, jordiske, historiske og videnskabelige værdier . . . er en af de sider, der kendetegner koncilet. Og det skylder vi for en stor del pave Johannes' gode, afklarede og menneskelige sind. På den måde skete der en fornyelse af økumenien, og det samme gælder respekten for de ikke-kristne religioner, for det værdifulde i menneskenes indsats, ja selv for vore modstandere (jfr. kirken i verden af i dag, 34). Er det at kunne få øje på Kristi billede i hvert eneste menneske og se, at det er et medmenneske, som skal respekteres, tjenes og elskes, ikke et udmærket og fundamentalt kriterium for den fornyelse, kirken og verden har brug for? Hvis man ser enhver

lidelse som et udtryk for Guds godheds mysterium og enhver begivenhed som et led i et personligt eller kollektivt fremskridt (jfr. Rom. 8,20), er det så ikke det samme som at lukke op for en kilde til overstrømmende optimisme og dermed til fornyelse af menneskets gamle trætte og skuffede hjerte? Og har ikke den kendsgjerning, at det eskatologiske håb er blevet genvakt inden for tænkningen i dag, desuden givet mening og impuls til fornyelse både nu og i fremtiden?

«Se, jeg gør alle ting nye» (Ap. g. 21,5; jfr. 2. Kor. 5,17). Det er Herrens ord, kirkens tarv og den opgave, vi alle sammen skal løse.

ST. OLAV

Redaktøren treffes hver dag enten på (02) 20 72 26 eller på (02) 28 01 04.

Postadressen er Akersvn. 5, Oslo 1.

Målsetningsdebatt viktigste emne i 1973

I 1972 har Legmannsrådet hatt følgende medlemmer:

Helge Erik Solberg, formann. Pater Arno Gerritsma, geistlig rådgiver. Hans Christensen. Søster Sunniva Dicker. Thomas Bongard. Karin-Elisabet Bratbak. Kari Hansen. Olav Henriksen. Harald Jarning. Ingjerd Le-soil. Victor Nagy. Hans Taxt og Edith Weber. Rådets sekretær var Helga Løvland.

Det har vært holdt ni møter, hvorav syv i Akersveien og to på Enerhaugen. På ett møte deltok pater Arne Fjeld for å diskutere kursopplegg, og på et annet kom biskop Gran og redegjorde for drøftelsene i den nordiske bispekonferanse.

Det tradisjonelle møte med menighetsrådene ble holdt 18.—19. mars på Mariaholm med hovedemne «Krever Kirken for lite av oss idag?» Pater Arnos foredrag og den etterfølgende diskusjon, først i grupper og senere samlet, opptok det meste av tiden, som ellers var viet referatsaker. Biskopen var tilstede på en del av møtet og fremsatte der ønsket om bistand fra menighetsrådene til å klarlegge problemene omkring Kirkens målsetting i 1970-årenes Norden — som ville bli emne på bispekonferansen i tiden fremover.

Da kontakten mellom Legmannsrådet og menighetsrådene etterhvert var blitt godt innarbeidet, ble det besluttet herefter bare å ha ett møte i året, slik at det neste ble i mars 1973.

Biskopens anmodning, også til Legmannsrådet, om å drøfte Kirkens målsetting, førte til at to av møtene ble viet dette emne, med enkelte innbudte deltagere. Senere fikk man av biskopen overlevert et større materiale med spørreskjema som først vil bli sluttbehandlet i 1973. Et utdrag av materialet ble sendt menighetsrådene med oppfordring til å lage studiekurs over målsettingen, som også vil bli hovedemne på det neste menighetsrådsmøte på Mariaholm.

Den viktigste sak som ble gjennomført i 1972, var avtale om et organisert samarbeide mellom Presterådet,

Søsterrådet og Legmannsrådet. Alle tre råd følte behov for et forum hvor de kunne behandle spørsmål av felles interesse. Saken ble først tatt opp på et møte i mars i Søsterrådet, der formennene i Presterådet og Legmannsrådet var invitert, og senere i et møte i september mellom de tre formenn. Avtalen gikk ut på at formennene skulle møtes med visse mellomrom for å diskutere ting og legge planer i fellesskap. Videre skulle det innkalles til møter med representanter for de tre råd og eventuelt innbudte sakkyn-dige når det var behov for det. Foruten septembermøtet ble det holdt et nytt formannsmøte i desember, hvor man bl. a. på biskopens anmodning diskuterte «Normer for utnevnelser til bispeembedet i den latinske Kirke», og avgav en uttalelse til biskopen. Målsetningsdebatten blir antagelig det viktigste emne i 1973.

Som et ledd i voksenopplæringen arrangerte Legmannsrådet i juni måned en fire dagers studiegruppe på Mariaholm med tyve deltagere, ledet av dominikanerpatrene Fjeld og Patfoort og med søster Mildri som gruppeleder. Voksenopplæringens sekretær har senere arbeidet for å forbedre ny foredragsvirksomhet i menighetene.

På det store fellesmøte i Europeisk Forum i Italia i september var formannen eneste representant fra Norge. Emnet var «Frigjøring og evangelisering» med foredrag og diskusjoner. Videre ble det fremlagt en sammenstilling av svar på spørreskjema om legmannsorganisasjonene i de enkelte land. Utbyttet av konferansen var særlig kontakten med de andre lands representanter og utveksling av erfaringer.

Blant annet for å styrke samarbeidet i Norden deltok formannen også i ett av det danske pastoralråds week-endmøter i Danmark, hvor man behandlet «Samarbeidsaspekter innen Kirken og særlig innen menighetene».

Kontakten med våre egne menigheter ble fremmet ved at man i januar utnevnte Karin-Elisabeth Bratbak som fast kontaktledd. «Nytt fra me-

nighetene» ble en fast post på saklisten for møtene.

Av aktivitet forøvrig kan nevnes deltagelse i ad hoc pastoralråd på Mariaholm om religionsundervisningen, sluttbehandling av menighetsrådsstatuttene, møte med Mariaholmstiftelsens styre vedr. døgnprisen for ungdom på Mariaholm, og behandling av enkelte spørsmål forelagt av biskopen til uttalelse.

Oslo, januar 1973.

Helge Erik Solberg.
Formann.

DEN HVITE MANN I AFRIKA

(Forts. fra s. 59.)

sitt hjemland. En hvit mekaniker i Afrika har råd til villa, tjener, barnepike og gartner. Den hvite kontoristen i et utenlandsk firma tjener dobbelt så meget som den innfødte lederen av en halvnasjonalisert bedrift.

«Afrikanerne har fått et flagg, en nasjonalsang og et sete i FN, men de fortsetter å være marionetter i alle saker av noen betydning,» sier Ali Mazrui, som er professor i statsvitenskap ved Makerere Universitet i Uganda. Det er mye sant i dette. Uten hjelp av utenlandske eksperter ville landene i Afrika ikke kunne drive sine flyselskap eller sine kraftstasjoner. Mange av universitetene ville også måtte stenge, fordi 60—90 % av de ansatte der er hvite.

DEN HELLIGE MESSE

St. Olav Forlag.

Her er det bare å ta frem alle god-ordene. Kommer det av at den minner så meget om eldre ting vi har beundret? Det får bli det samme. Format, papir, skrift, farver. Alt virker så riktig til bokens bruk.

Dette sier juryen i Den norske arbeidskomité for **Nordisk Bokkunst** om årets utvalgte bøker 1971.

Kjøp boken! Benytt den!

ST. OLAV FORLAG,
Akersv. 5, Oslo 1. - Tlf. 2072 48.

Mange av de svarte statene «trenger» økonomisk hjelp fra Europa for å kunne overleve. Råvarene fra de nye nasjonene utgjør 90 % av den afrikanske eksport. Og hvem er det som kjøper disse varene andre enn de rike, hvite landene?

Afrikanerne «trenger» de hvite for å påvise og utnytte sine naturressurser. Det er de hvite som bestemmer prisene. De holder dem nede for kakao, kaffe og sisal; mens lastebiler, maskiner og annet utstyr som Afrika må importere fra industrilandene, blir stadig dyrere. Mr. Diori Hamani, statssjefen i Niger, påtaler at «mens vi tidligere kunne kjøpe 1200 kg sement for et tonn kakao, kunne vi i 1965 bare få 450 kg».

Grunnlaget for denne konstante tilstand av avhengighet ble lagt i Europa i den lange perioden med kolonierredømme.

Da kolonitiden var slutt, oppsto det lite livsdugelige land, som f. eks. det innestengte Chad eller Botswana, et tidligere britisk område, der det ved

frigjøringen knapt var en eneste kilometer med asfalterte veier. Botswana må eksportere sin arbeidskraft til Sør-Afrika.

I mange av koloniene fikk den afrikanske befolkningen ingen utdannelse som kunne sette dem i stand til å styre sine egne saker. I 1960 var det i Zaire bare 20 afrikanere av en samlet befolkning på 14 millioner som hadde en universitetseksamen.

Det var derfor ikke vanskelig for de hvite kolonimakter å beholde sin innflytelse også etter at de høytidelig hadde firt sine flagg foran en jublende menneskemengde. De tidligere kolonitjenestemennene har funnet seg stillinger i nye organisasjoner som dukker opp under de forskjellige betegnelser, bl. a. «utviklingshjelp» og «samvirke».

foretrekke de fattige. «Evangeliet forkynnes for de fattige . . .», «Når dere ber gjestebud . . .»

Ganske visst skal vi ikke underslå det faktum at det eksisterer åndelig nød, foruten den materielle eller sosialt betingede. Men er det selvsagt at de fattige ikke har åndelig nød attpå de to førstnevnte sorter nød? Tversummen av de tre sorter nød blir utvilsomt størst hos de fattige.

Og hva det angår å «være gitt noe å forvalte», kan grensen så svimlende ofte være usikker og flytende mellom det «å være blitt gitt noe å forvalte» — og «å ha tilegnet seg noe under påskudd av å forvalte». Sa ikke Jesus: «Ve dere rike, dere har alt fått deres trøst!»?

— La oss for all del elske medmenneskene etter deres (mangel på) inntekt!
Karin Sanavia.

LESER-BREV

Hr. redaktør,

Jeg drister meg til ikke å være enig med Vera Henriksen (intervju «Vera i Krokusveien», nr. 23/24 (1972), på ett enkelt, men viktig punkt.

Vera: «. . . Og så blir det videre utlagt som om man skal elske visse grupper, man skal ikke elske menneskene generelt, men man skal elske sine medmennesker for eksempel etter deres inntekt, man skal elske de som ikke har noe, men man er ikke antatt å elske de som er blitt gitt noe å forvalte. . . .»

Etter min mening skal man både elske menneskene generelt og etter deres inntekter, dvs. etter deres manglende inntekter. M. a. o., først elske alle og enhver, — derest, når gruppeinndelinger kommer inn i bildet (for det gjør de, vær ganske sikker!), skal vi, etter forbilde av Mesteren,

«Den gode europeer — slik vi gjerne ser oss selv.»

TILSTELNING

til inntekt for feriehemmet
«PERSBRÅTEN»

i foreningslokalet, Akersveien 5, Oslo.

Fredag 2. mars kl. 18.30: Åpning. Musikalsk underholdning. Servering.

Lørdag 3. mars kl. 16.30: BARNEAFTEN.

Søndag 4. mars kl. 19.30: FOR VOKSNE.

Gaver til utlodning mottas med takk.

GOD UNDERHOLDNING

Kirkekaffe etter messene.

VELKOMMEN!

Ta venner og kjente med.

MARIAKONGREGASJONEN

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	} Bergen
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Bergen
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	} Drammen
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hammarfest
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Hønefoss
St. Mikals Kirke	
St. Mikals Prestegård	} Lillestrøm
St. Theresia Hosp.	
St. Franciskus Hosp.	} Tromsø
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Trondheim
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

EN HELT NY SKOLETYPE?

Av JOHS. SIMONS S.J.

**AVSLUTTES
FRA FORRIGE
NUMMER**

Skolen søgtes dengang hovedsagelig af katolske børn. Nu har dette endret sig. Skolen søges nu også af ikke-katolikker, fordi de forventer, at skolen skal tage stilling til mange samfundsproblemer og -værdier og aflægge et kristent vidnesbyrd midt i den øvrige mangfoldighed af meninger. Denne nye opgave må vi ikke svigte, siger provincialforstanderen.

Bispekonferencen i USA har i november udsendt et hyrdebrev, hvori katolikkerne opfordres til med alle midler at støtte og udbygge det katolske skolevæsen. Som begrundelse anføres, at kirkens arbejde, der består i at udbrede evangeliet og påvirke samfundet (hvilken opmed følgende troskrise har gjort endnu mere påkrævet), ikke kan få gunstigere betingelser end den katolske skole giver mulighed for.

Der er alle vegne en voksende fornemmelse af, at de katolske skoler har fået en ny opgave. Pave Paul VI sagde kort før jul til en verdenskongres af katolske universitetsfolk, at massemedierne har skabt et problem: den offentlige mening er for første gang i historien i stor stil blevet konfronteret med tilværelsens

grundlæggende spørgsmål. Det første, verden behøver, siger paven, er vidnesbyrdet om en virkelig åndelig frihed. (Det lyder måske i danske øren som en banalitet; men man må huske, at paven taler til hele verden, hvor 9/10-dele faktisk ikke har åndelig frihed.)

Af de katolske læreanstalter forventes det, fortsætter paven, at de afgiver et troens vidnesbyrd, der virker så meget mere troværdigt, som disse højt uddannede og grudigt orienterede mænd og kvinder trygt kan tages som vejledere for andre. I det hele taget bør det lyse

ud af de katolske læreanstalter, at trofasthed mod evangeliet og mod de gud-givne værdinormer ikke gør et menneske til en dårligere videnskabsmand. Så vidt paven.

Et nyt skolemiljø

Den nye rolle, der tillægges den katolske skole, har i Holland givet sig udslag i et bemærkelsesværdigt forslag, fremsat af det katolske lærerforbund i landet. Det drejer sig om medbestemmelse. Hidtil har de fleste katolske skoler i Holland stået under sognets eller en ordens ledelse.

TAKK

for betalt kontingent til bladet ST. OLAV for 1973! Den er for Norge kr. 40,—. Andre land kr. 45,—.

Enkelte abonnenter har plusset på et ekstrabeløb og får hermed en ekstra takk!

ST. OLAV's eksp., Akersv. 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

FREDRIKSTAD

EDVARDSSEN & NORHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

FREDRIKSTAD

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tlf. 13 056

FREDRIKSTAD

ØSTFOLDMEIERIET

Avd.aFredrikstad

O. Henriksens Sønner

Aut. Rørleggere og Rørhandel

Etabl. 1904

FREDRIKSTAD

Sentralbord 15 840

NESTE NR.

av bladet foreligger datert den
10. mars

ARENDAL

OLAV SLAATTENE

Blomsterforretning. Begravelsesbyrå

Tlf. 21 958
Havstad, Arendal

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning

Tlf. 21 756 - Arendal - Tlf. 22 460

Rapporten gør opmærksom på, at den ændrede situation af to grunde gør medbestemmelse ønskelig. For det første søges skolerne ikke længere udelukkende af katolske børn, men også af ikke-katolske; (dette skyldes Hollands gunstige tilskudsordning, hvor tilskuddet følger barnet, så forældrene frit kan sende deres barn i hvilken skole, de ønsker). Jo flere ikke-katolske forældre og elever, der er interesserede i skolen, des mere urimeligt er det, at forvaltningen af de mange penge, samfundet investerer i skolen, overlades til katolikker alene.

For det andet er skolen ikke længere en institution, hvor eleverne kommer for at hente viden. Fagspecialiseringen og den voksende administration har bevirket, at skolerne efterhånden befolkes af en talrig stab af forskellige mennesker — administratører, finansfolk, teknikere foruden pædagoger af alle slags. Man er begyndt at tale om et skolefællesskab. Det gælder for ledelsen om at tilgodese, at alle de nævnte grupper har de faciliteter, de behøver, og er glade for at arbejde ved skolen. Skolen er derved forvandlet til en arbejdsplads, hvor mange mennesker mødes: unge og voksne, pædagoger og videnbegærlige, progressive og konservative, teknikere og filosoffer kan snakke sammen og have det rart med hinanden. I dette miljø skal den unge så lære at finde sin vej.

Det er også klart, at man ikke kan sidde den demokratisering, der er tidens løsen, overhørig. Det vil derfor være na-

turligt, at alle implicerede parter i skolefællesskabet bliver repræsenteret i — og får medansvar for — ledelsen.

Foreløbig er forslaget i strid med gældende lov, der siger, at ingen lærer kan sidde i bestyrelsen for den skole, han er ansat ved. Men Lærerforbundet har påtaget sig at forhandle med myndighederne vedrørende en ændring af bestemmelserne.

Det er indlysende, at hvis denne plan lykkes, vil vi stå foran en helt ny skoletype.

OSLO

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvel 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

OSLO

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeid
Tlf. 21 69 06

TASEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Osol 8
Tlf. 23 02 40

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretning i
RUSTFRITT STAL
For sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

OSLO

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

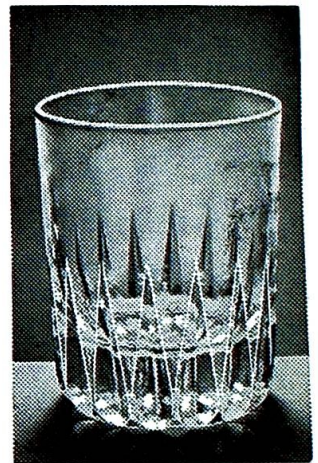

Jens J. Andersen

TOYENGT 2, Oslo

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekkert i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Walligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

AMERIKAS VILLMARK

REGISSØREN *Sidney Pollack* er et forholdsvis nytt navn, selv om han i virkeligheten allerede har fem filmer bak seg. Den siste som vi så på norske lerreter, var *De skyter jo hester, ikke sant?* (*They Shoot Horses, Don't They?*). Hans foreløpig siste film, *Jeremiah Johnson*, vil vel av de fleste bli sett på som hans beste hittil.

Den foregår i det forrige århundre, på et tidspunkt da Amerika var det som det trodde det var inntil for ganske nylig, nemlig urørt villmark og uante muligheter, og da det alltid var mulig å forlate det som fantes av sivilisasjon og trekke seg tilbake til land som knapt noen hvit mann før hadde betrådt. *Jeremiah Johnson* er nettopp en slik mann som forlater lavlandet og det menneskelige samfunn for å dra opp i fjellet. Uvant som han er med livet der oppe, slår han seg først sammen med en gammel bjørnejeger som gir ham den første opplæring i fjellfolks liv. Deretter streifer han omkring som pelsjeger inntil han ved et tilfelle stifter familie. Han plukker opp en liten gutt, den eneste overlevende av en familie som blir utryddet av indianere, og blir tvunget til å gifte seg med en indianerpike av høflighet overfor hennes far. De tre slår seg ned, bygger hus og lever for en tid lykkelig sammen inntil ulykken slår ned, og gutten og *Jeremiahs* kone blir drept av *Crow*-indianere. *Jeremiah* hevner deres død, og hans liv blir etter dette en daglig kamp med indianerstammen som også vil hevne sine døde. Han går seierrikk fra det ene basketaket til det andre, og vi følger ham helt inn i legendens og eventyrets verden hvor *Jeremiah Johnson* til sist blir stående som en slags uvirkelig heltefigur, mystisk og hemmelighetsfull som selve fjellheimen.

Det første som må sies om denne filmen, er at den byr på sjeldent vakre og storslåtte bilder fra *Rocky Mountains*. For

det andre bør den som ikke allerede har merket seg *Robert Redford*, nå bestemt skrive seg det navnet bak øret. Det er et navn som har dukket opp gjentatte ganger i nyere amerikanske filmer. Han imponerte først som *The Sundance Kid*, og hans stilling som en fin og sympatisk skuespiller tør nå være sikret.

Men det mest interessante ved filmen, er tonen i den. I det ytre kan den ha visse likheter med en spennende film for gutter i alle aldre, som det heter, men den går etter min mening adskillig dypere enn en alminnelig «indianer og hvit»-fortelling. Det dreier seg i virkeligheten om Amerikas forhold til sin egen fortid, eller, i et videre perspektiv, om forholdet mellom mennesket og naturen, det naturlige miljø som mennesket inntil nå har levd i et stadig spenningsforhold til. *Jeremiah Johnson* er dette opprinnelige mennesket som vel lever i stadig kamp med naturen, men også i respekt og ærefrykt for den som en makt som er ham langt overlegen og hvis lover han er underlagt. For naturen, villmarka, er ikke bare en fiendtlig kraft, den er også en frigjører, den tilbyr mennesket frihet og den ro som bare kan vinnes gjennom kamp. Det er vel ingen tilfeldighet at slike filmer nå ser dagens lys i Amerika. Det er naturlig i denne sammenhengen å tenke på en annen ny film, *John Boormans Picnic med døden (Deliverance)*, som også omhandler temaet menneskets forhold til villmarka, til naturen, om enn på en mindre gjennomført måte enn *Jeremiah Johnson*. Det er vel så at vår jord er i ferd med å gå inn i en epoke som kanskje radikalt vil forandre forholdet mellom mennesket og det naturgitte livsmiljø. Det er i hvert fall sikkert at dette er i ferd med å skje i Amerika, og derfor er det vel også at amerikansk film slik gir utslag av en sinnstemning hvor tanken og lengslene går bakover mot det som engang var. *Minervas* fugl flyr som kjent helst ved soleglad.

PH

NOEN KOMENTARER:

Lars Roar Langslet:
ENHET OG MANGFOLD
Kr. 12,—

«En ypperlig og kort innføring i de problemer det moderne pluralistiske samfunn reiser for politikken og ikke minst kulturpolitikken.»
Finn J. Sæle i Vårt Land.

ABORT OG MENNESKEVERD
En debatt.
Kr. 14,—

«Fra perm til perm et saklig og tankevekkende bidrag i debatten.»
Per Lønning i Aftenposten.

Louis Evelyn:
CREDO
Kr. 17,50

«Credo, vår trosbekjennelse . . . Kirkens vakreste, men også mest brukte ord. Vanen og sløvheten hos de troende har ofte «uskadeliggjort» dem. Her gjenoppstår de med ny kraft og vil inn i våre sinn, ladet av ånd og liv.»
Thomas Patfoort i forordet.

François Mauriac:
MIN TRO
Kr. 16,—

«Boken er oppbyggelig i ordets egentlige forstand, idet den gir leseren lyst til å styrke og fornye sitt eget forhold til Kristus.»
Arne Fjeld i St. Olav.

DET NYE TESTAMENTE
Oversatt av Erik Gunnes.
Kr. 40,—

«En storbedrift, en historisk og kirkehistorisk begivenhet . . . et nytt GIV i arbeidet for å formidle det guddommelige budskap til det moderne menneske.»
Jos Norborg i Nationen

«Den Hellige Messe» har De selvfølgelig allerede skaffet. Uunnværlig for alle katolske kirkegjengere.
Norsk bokkunstpris. Innb. kr. 12,—.

ST. OLAV FORLAG
Akersveien 5, Oslo 1

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: *Age Rønning*.
Faste medarbeidere: *Hallvard Rieber-Mohn O.P.*, *D. J. Boers O.F.M.*,
Per Bjørn Halvorsen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 40 pr. år.
Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 45.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.